

Ministerie van Landbouw, Visserij,
Voedselzekerheid en Natuur
t.a.v. mevr. F.M. Wiersma
Postbus 20401
2500 EK 'S-GRAVENHAGE

Datum
8 februari 2026

Ons kenmerk

Uw kenmerk

Telefoon

Bijlage(n)

Onderwerp

Internetconsultatie vrijwillige beëindigingsregeling
veehouderiilocaties (vbr)

Geachte mevrouw Wiersma,

De VNG heeft kennisgenomen van de nieuwe 'vrijwillige beëindigingsregeling veehouderiilocaties' (vbr) en maakt graag gebruik van de mogelijkheid hierop te reageren. De VNG zal eerst een advies geven ten behoeve van de kosteneffectiviteit en stilstaan bij doelgroep van de regeling. Daarna zal er worden ingegaan op verschillende uitvoeringsvraagstukken die gemeenten in het kader van de bestaande lbv-beëindigingsregelingen ervaren. Omdat de te doorlopen stappen en uitvoeringsondersteuning nagenoeg gelijk zijn aan elkaar zijn, biedt dit inzicht in mogelijke verbeterpunten ten aanzien van de vbr.

Kosteneffectiviteit

De VNG hecht groot belang aan een doelmatige inzet van het budget dat aan de vbr gebonden is, zodat de regeling significant kan bijdragen aan de structurele emissiedaling die nodig is om de natuur te herstellen en Nederland zo spoedig mogelijk van het stikstofslot te krijgen. Om de kosteneffectiviteit te vergroten, pleit de VNG ervoor om bij selectieronde 1 niet het 'first come, first serve' principe toe te passen, maar – net als in ronde 2 – selectie te baseren op basis van doelmatigheid (euro per kilogram ammoniakemissie). Juist bij selectieronde 1, waarbij ondernemers binnen een straal van 1000 meter van een overbelast N2000 gebied worden geselecteerd, kan een rangschikking op basis van doelmatigheid veel extra stikstofreductie opleveren. De VNG adviseert dit punt te betrekken bij de vormgeving van de regeling en de criteria voor deelname in selectieronde 1 te wijzigen.

Doelgroep

De VNG vermoedt dat de doelgroep van de vbr – met name bij ondernemers binnen een straal van 1000 meter van een overbelast N2000 gebied - in grote lijnen overeenkomt met die uit de voorgaande lbv-regelingen en dat dit de deelnamebereidheid zou kunnen beïnvloeden. De VNG adviseert daarom om – naast de vbr – te onderzoeken of er een regeling kan worden opgesteld die een volledig nieuwe doelgroep aanspreekt. De VNG heeft in het kader van de Ministeriële

Commissie Economie en Natuurherstel (MCEN) reeds voorgesteld om te onderzoeken of er een regeling mogelijk is voor agrariërs die willen stoppen binnen een tijdsbestek van 5 à 10 jaar. Deze agrariërs gaan bij inschrijving al contractueel akkoord met bedrijfsbeëindiging en hoeven in de tussentijd niet meer te investeren in verduurzamende stalsystemen en innovaties. Een groot, bijkomend voordeel van een dergelijke regeling, is dat de inschrijvingen voortschrijdend inzicht bieden in de stikstofreductie die de komende jaren door middel van de beëindigingsregeling kan worden verwacht en dat deze reductie – door de contractuele vastlegging – juridisch geborgd is. De VNG verneemt graag of de minister een dergelijke regeling mogelijk acht en wat de afwegingen daarbij zijn.

Uitdagingen bij totstandkoming vervolgactiviteiten

Gemeenten ervaren bij het doorlopen van de bestaande beëindigingsregelingen uitdagingen om tot vervolgactiviteiten te komen. Dit heeft o.a. te maken met een gebrek aan sturend beleid, de beperkte vergunningverlening vanuit provincies en de milieu- en stikstofproblematiek die mogelijke vervolgactiviteiten drastisch inperken. Deze uitdagingen worden verergerd door capaciteitsgebrek en de transitieperiode waar gemeenten zich – in het kader van de omgevingswet – in bevinden. De VNG begrijpt dat de totstandkoming van de vervolgactiviteit geen direct verband houdt met de vereisten die in het kader van de vbr en de bestaande beëindigingsregelingen uitgevoerd moeten worden. Desalniettemin zijn de totstandkoming van een vervolgactiviteit en de benodigde werkzaamheden daaromheen in veel gevallen een noodzakelijk gevolg die raken aan de gemeentelijke uitvoering. Hierbij wil de VNG voorkomen dat deze situatie ertoe leidt dat agrariërs nog niet kunnen starten met een vervolgactiviteit, terwijl zij wel al zijn gestopt met hun bedrijf. Daarnaast is het van belang dat er goed wordt nagedacht over de vervolgactiviteit, zodat deze passend is bij lokale beleidsambities en de ruimtelijke afwegingen die hierbij gemaakt moeten worden. Dit vraagt onder anderen om flankerend beleid om sturing op grondgebruik mogelijk te maken. De VNG gaat graag met het rijk en de andere medeoverheden in gesprek, om te bezien wat ervoor nodig is om de totstandkoming van vervolgactiviteiten in goede banen te leiden en beter duiding te kunnen geven aan de (on)mogelijkheden bij vervolgactiviteiten, zodat hier een eenduidig beeld over bestaat bij alle bestuurslagen. Het gebrek aan sturend beleid leidt er momenteel namelijk toe dat de aanvraag van veel deelnemers via een individueel maatwerktraject verloopt, wat extra tijd en capaciteit vergt.

De VNG vraagt in dit kader ook aandacht voor de blijvende agrariërs, die door het stikstofslot erg beperkt worden in hun mogelijkheden om de bedrijfsvoering aan te passen door middel van extensivering, innovaties of verplaatsing. Dit leidt ertoe dat het 'trappetje van Remkes' in de praktijk niet goed functioneert en agrariërs vastlopen in hun pogingen om hun bedrijfsvoering te verduurzamen. Alleen een juridisch geborgde stikstofaanpak die tot significante daling leidt, kan ervoor zorgen dat er voldoende stikstofruimte ontstaat om ook andere opties dan bedrijfsbeëindiging breed inzetbaar te maken. Zowel de stoppende als de blijvende agrariërs zijn daarom gebaat bij een gedegen stikstofaanpak, waarmee de natuur herstelt en Nederland van het stikstofslot komt.

Uitdagingen bij verzoek tot wijziging omgevingsplan

Het gebeurt met regelmaat dat deelnemende agrariërs vlak voor het einde van de 12 maanden termijn pas overgaan op een verzoek tot wijziging van het omgevingsplan. Om ervoor te zorgen dat de agrariër door kan met de regeling, hoeven gemeenten enkel een ontvangstbevestiging terug te sturen waarmee zij kenbaar maken dat zij het verzoek tot wijziging van het omgevingsplan in behandeling zullen nemen. Hier wordt op gemeentelijk niveau toch ongemak over ervaren, omdat er vaak nog geen zicht is op een vervolgactiviteit terwijl de agrariër wel al de vervolgstap zet richting beëindiging van de veehouderij. Ook komt het voor dat agrariërs plannen meesturen die kwalitatief nog verbetering behoeven of onvolledig zijn, hetgeen de onzekerheid omtrent de beoogde vervolgplannen juist kan vergroten. Gemeenten zouden

daarom het liefst zo snel mogelijk in contact komen met de agrariër, en vervolgplannen ontvangen voordat zij bevestigen het verzoek tot wijziging van het omgevingsplan in behandeling te nemen. Het is daarbij wenselijk dat dit zo vroeg mogelijk in het proces gebeurt, zodat er – indien nodig – nog ruimte is de plannen te wijzigen of completer te maken. De VNG bespreekt graag met het rijk en andere betrokken instanties – zoals RVO – of er verbeteringen mogelijk zijn ten aanzien van de communicatie rondom de regeling, zodat het belang van het tijdig in contact treden met de gemeente, tijdig indienen van verzoeken en tijdig aanleveren van informatie over vervolgplannen goed onder de aandacht wordt gebracht.

Informatiedeling aan gemeenten

Verbeterde informatievoorziening kan ook een belangrijke rol spelen bij het verbeteren van de uitvoerbaarheid voor gemeenten. De VNG adviseert om het moment van ondertekening van de overeenkomst door de agrariër met gemeenten te delen. Dit is erg relevant, omdat gemeenten hierdoor een bevestiging hebben dat de agrariër in kwestie deelneemt en gemeenten weten wanneer de termijnen gekoppeld aan de regeling ingaan zodat zij in een zo vroeg mogelijk stadium de complexe en intensieve werkzaamheden die de gemeente moet verrichten kunnen starten en er daarbij geen tijd verloren gaat. Wij hebben de indruk dat deze aanpassing in de regeling goed te verwerken is en ook uitvoerbaar is en zien geen (juridische of uitvoeringstechnische) belemmeringen om de regeling hierop aan te passen. Graag zien wij dit verwerkt zodat genoemde informatie in het kader van de nieuwe regeling zal worden gedeeld.

Daarnaast adviseert de VNG als het gaat om informatiedeling het moment van terugtrekking van de subsidie met de gemeenten te delen, omdat dit betekent dat de agrariër zich uit de regeling heeft teruggetrokken en hiermee de ondersteuning rondom bedrijfsbeëindiging tot een einde komt. Gemeenten worden hier niet altijd van op de hoogte gesteld, waardoor zij mogelijk werkzaamheden in gang zetten of ruimtelijke plannen uitwerken die nog steeds uitgaan van deelname van de agrariër in kwestie. Ook zouden gemeenten gebaat zijn bij informatie die zicht biedt in de voortgang van deelnemende agrariërs met betrekking tot de stappen die zij moeten doorlopen om subsidie te verkrijgen. Daar waar juridisch niet voldoende grond is om tot informatiedeling over te gaan, gaat de VNG graag het gesprek aan om dit via eventuele andere wegen – zoals een toestemmingsformulier – alsnog mogelijk te maken.

Nieuwe werkzaamheden, processen en procedures omtrent omgevingswet

Gemeenten zijn op RO-gebied erg druk bezig met de omslag die de omgevingswet van hen vraagt. Zo zijn er nieuwe systemen en procedures (bv de overstap van TAM-IMRO naar STOP/TPOD) die om extra capaciteit en energie vragen in relatie tot het streven zoveel mogelijk ruimtelijke plannen te verwerken. Dit legt extra beslag op de bestaande capaciteit en maakt dat ondersteuning bij uitvoering cruciaal is voor het tijdig doorlopen van alle stappen uit de regeling en de samenhangende werkzaamheden die door gemeenten uitgevoerd moeten worden. De krappe arbeidsmarkt maakt het capaciteitsvraagstuk nog gecompliceerder, doordat met name kleinere gemeenten niet altijd in staat zijn om hun capaciteit te vergroten in lijn met de extra werkzaamheden die in het kader van de beëindigingsregelingen op hen afkomen. Graag gaat de VNG het gesprek aan met het rijk om te bezien hoe deze gemeenten ondersteund kunnen worden en een onwerkbaar situatie voor deze gemeenten voorkomen kan worden, die zonder aanvullende aanpak zondermeer negatieve gevolgen heeft voor de uitvoering en de doelen van de regeling.

Van veel deelnemende agrariërs wordt verwacht dat zij overgaan tot beëindiging van hun productiecapaciteit, voordat zij zekerheid hebben over de mogelijkheid hun gewenste, nieuwe activiteit te ontplooien. Het getuigt van goed bestuur om als overheid oog te hebben voor de onzekere situatie waar deze agrariërs zich in bevinden, door vervolgactiviteiten zo snel mogelijk te faciliteren en agrariërs helderheid te bieden over hun toekomst. Dit kan alleen door bovenstaande uitvoeringsvraagstukken serieus te nemen en tot een oplossing te komen, zodat de vbr uitvoerbaar is. Dit komt ten goede van de deelnemende agrariërs, de betrokken

instanties, maar ook de regeling zelf. De langdurende onzekerheid waar agrariërs mee worden geconfronteerd zal niet ten goede komen aan de deelnamebereidheid en stimuleert terugtrekking uit de regeling, hetgeen in de praktijk ook al met regelmaat gebeurt. Hiermee wordt ook de doelstelling van de regeling ondermijnd, doordat het de impact op stikstofemissiereductie beperkt. Dit alles maakt de urgentie groot om de regeling én de daarmee gepaard gaande uitvoeringspraktijk – met voldoende beschikbare capaciteit te ondersteunen waarbij wij graag in gesprek gaan over de manier waarop dat ingeregeld kan worden.